

Mulgi keelen 2019

TÄÄHEKE

Ilmar Trull
MULGIKAPSTA

ÕIGE KAPSAS OM KÜLL MULGI.
MULGI KAPSTIT KASVAP ULGI
AIAN PIKÄ PIINDRE PÄÄL.
RIAN NA ILUSTE OM SÄÄL.

MIA LOODA, ET OM SULGI
KAPSTAPÄID JU AIAN ULGI
PIKÄN RIVIN PIINDRE PÄÄL.

MULGIKAPSTAST ÄÄ MIIL MULGI.
MULGIKAPSTAST ÄÄ MIIL SULGI.
MULGIKAPSTAST KURB MIIL SÄÄL.

Mulgi kiil: Tarvastu murdering

Ester Rusing
PORILOMP

PORILOMP TII PÄÄL TIIP LATSILE SILMÄ,
KUDAGI MÜÜDÄ TAST MINNA EI SAA.
RÕÕMSAS JA VALLATUS TIIP MAILMA,
KU KATE JALAGE SISSI KARATE SAA.

KIKK VESI SISS LENDAP KATELE POOLE,
KÕVA ÄÄLEGE PORI PLÄRTSU LÜÜP.
LAI NAARATUS RONIP LATSI SUULE,
SII OIATUSSÕNA KIKK MINEME VIIP.

Ilmar Trull
**VEERIP KARDUL
PÕLLU VEEREN**

PÕLLU VEEREN TUHNIP SIGA.
PÕLLUMIHEL KARDUL VALMIS.
VISKAP SIGA KARDULEGE
PERIS EDIMESEN SALMIN.

TÕISEN SALMIN TÄNÄP SIGA
SÜÄMLIGULD PÕLLUMIIST:
„MA ES SAAGI ÜLDSE VIGA.
TUHAT TÄNU TUHLI IIST!“

NOH JA KOLMANDEMEN SALMIN
PÕLLUMIHEL VASTUS VALMIS:
„OLE LAHKE, ARMAS SIGA.“
VISKAP JÄLLE KARDULEGE.

*Mulgi kiil: Tarvastu murdering
Joonistenu Kristina Tort*

SISUKÕRD

Koolilats ja lasteaialats <i>Indrek Koff</i>	4
Mirri lääp kuuli <i>Kristi Ilves</i>	6
Rahvajutu	8
Post	10
Luudus <i>Pöder - mede kige suuremb mõtsluum</i>	12
Nali.....	14
Kokanukk <i>Mannapudrusai</i>	16
Meisterdus <i>Mulgimaa killupilt</i>	17
Arva ärä!	19
Pildilugu <i>jällekiüt Muki</i>	20

TÄHEKE

SA Kultuurileht lasteaakiri
ASUTATUD JAANUARIS 1960 • ILMUB KORD KUUS

Toimetuse address:
Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn
taheke@taheke.ee
Telefon 646 3697

Päatoimetei Ilona Martson
Mulgi Täheke toimetei Kristi Ilves
Kunstiline toimetei Priit Rea
Makett: Dan Mikkin

Tähekest saap telli e-arve püsimeessuge
www.tellimine.ee

telefon 617 7717

Kaasepildi om joonistenu Ülle Rosenberg

Mulgikiilne Täheke tulli vällä Mulgimaa
perimuskultuuri toetusmeetme abige. Sii
om Täheke ja Mulgi kultuuri instituudi
ütine ettevõtmine.

Ester Rusing

ÜITS TILLIKE KOTUS

ÜITS TILLIKE KOTUS SIIN EESTIMAAL,
KOS TÕSE KIGEST JUTUST ARU EI SAA.
ASJA KAH OM TÕISTMUUDU SÄÄL.
KUIGI PÄÄV OM ÜTTEMUUDU KIGIL PÄÄL.

SÄÄL PENI JA PANG JA RUHVE JA KAITS
JA USSEAIA PÄÄL MÄNGSE LAITS.
SÄÄL EMÄ JA ESÄ JA KESI JA MÕTS
JA LÄMMIT RÜÄLEIBÄ OM TÄIS KÕTT.

SÄÄL ÄITSNEVE LILLI JA KARMANIN VÄITS
JA OBENE TII PÄÄL JOOSUGE LÄITS.
SÄÄL PÕRMAT JA KAJU JA OSS JA PÜRST,
NÕNNA MIU SÜÄMEN OM MULGIMAA JUST.

Joonistenu Kristina Tort

Indrek Koff

KOOLILATSE JA LASTEAIALATSE

Latsi om katesugutsit: koolilatse ja lasteaialatse.

Koolilatse om suurembe, lasteaialatse jälle om tillembe, mõnikörd na võive olla peris pesämunade kah.

Koolilatse lätsive edimesel septembrel edimiste lassi, või tõiste või kolmandede, mõni esiki nelländede. Lasteaialatse käisive edimesel septembrel vanembide vellede või sõsarde kooliakatuse pidul ja ollive kah äste röömsa.

Koolilatse käive nüid koolin, neil om koolikott ja koolimüts ja aabits ja liatsikarp ja pallu egäsugutsit muid kooliasju. Lasteaialatse käive lasteaian ja nemä jälle võive mõnikörd sinna mänguasju ligi võtta.

Koolilastel om viil sii ää, et ei pia enämb lõuneaal magame. Lasteaialastel om jälle sii ää, et enne magamist luge kasvateje unejuttu ja pärast magamist om ää puhanu olla.

Koolilastel om joba oma võti. Lasteaialastel om mitu võtit, mis sis, et keski ei tiiä enämb, määnsit ussi nendege valla saa tetä.

Koolilaitis om selleperäst tore olla, et sis saa uhke olla. Mesperäst? Iki selleperäst, et oldas koolilaitis. Lasteaialaitis om jälle selleperäst tore olla, et päägi akkap ilkuul ja sis saa kah uhke olla.

Koolilatse õpive koolitii selges ja sis na akkave joba mõnikörd ütsinde koolin käimä. Lasteaialatse viil ütsinde ei käi, aga selle iist võtt esä neid kukile ja sis lääp lasteaiaitii kähkumb ja om kaugembele nätä.

Ku koolilitse käive tiid müüdä, sis vastutuleje naarateve. Vist siiperäst, et neile tulep miilde, kudas na esi koolilitse ollive. Ku lasteaialitse lääve suvel maal mune tuuma, sis munatädi üt-
lep: „Küll mulle sii laits miildip, ta om nõnda klaari näoge!“

Koolilitse koolin õpva ja sii om tähtis tüü, sest sis na saave targas. Lasteaialitse rohkemb mängvä ja sii om kah tähtis tüü, selleperäst et keski tõne sedä nõnda äste tetä ei mõista. Päälegi õpva na nõndamuudu mängin vägä pallu uusi asju.

Koolilitse mängvä kah, esiki mängu om neil üte ja sama: keks ja kull ja kodu ja peitus ja pimesikk. A nende mäng om iki peris tõistmuudu, sest nemä om ju nüid koolilitse. Lasteaialitse jäl-

le om joba nii suure, et mõistve puu otsa ronide ja raasike viipõhjan ojude ja jalgrattage ilma abirastede sõita.

Üten asjan om koolilitse ja lasteaialitse üttemuudu: na om kik latse, ja äste tore latse. Ja kigile neile om kige kallimbe ilman oma emä ja esä ja sis viil vanaemä ja vanaesä ja tõine vanaemä ja tõine vanaesä, ku na kik olemen om.

Aga kumb om paremb olla, kas koolilaits või lasteaialaits? Sii om vist sama rasse küsimus nagu — kumba om parembe, kas maasiku või vabarne? Või sis et kumb om ilusamb värv, kas kõllane või rohiline? Või kumba om torembe, kas penikutsiku või kassipoja? Mes sa arvat?

Mulgi kiil: Tõrva murdering

Joonistenu Gerda Märtenus

MIRRI LÄÄP KUULI

Üten tilliksen linnan ilusan kõllatsen majan elli kassipoig Mirri oma emäge. No tegeliguld ellive säääl viil üits miis ja üits naine ja kaits tüdrukutirtsu kah.

Egä päeväge läits üits suur suuv väikse kassi

sihen järest kangembes – Mirri taht kuuli minna. Nii kaits tüdrukukest, kes nendega üten majan ellive, ju käisive koolin. Ommuku võtve koolikoti selgä ja lätsive. Öhtsapoole, ku na tagasi tullive, olli neil iki midägi uvitevet emäle-esäle kõnelde, mes na jälle koolin täädä ollive saanu või selges õppin. A esi ei tää, miaste lippe vaheld naabre aida tükki, ei mõista müüdä silet puutüve üles ronide egä esiki oma usseaiä pääl pimen sedäsi kõndi, et vastu puud ei joose. Ja siandse käive joba koolin! Mesperäst sis Mirri, kes kikke sedä mõist, ei võis kuuli minna?

Joba mitu kõrda olli Mirri emäle ütelnü, et om nüid küländ suur, et kuuli minna. A emä es ole esi koolin käinu ja es mõista selleperäst kooliaridusest suurembet pidäde. „Mäletet, mineve nädäl ma õpessi sulle iirepüündmist?“ tulet emä miilde. „Muduki mälete. Sii olli põnev küll, aga ma tahas viil õppi,“ kost Mirri. „Olgu pääle, ommen ma näitä sulle, kudas puhmast lindu püündä,“ lubas kassiemä. „Tore, a ma tahas iki kuuli minna,“ es jätä Mirri jonni.

Egä emä taht oma latse suuve täitä. Nõnda Mirri emä kah. Ta kullles siit ja sääld, a mitte kennigi es mõista tedä kassikuuli juhate. A koerde jaos om küll kooli olemen – sedä tääsive kik. „Egäsugutse rantsi võive kuuli minna, olgu na sis suure või väikse, pikä või lühikse karvage ja esiki lontkõrvege peni võetes kuuli vastu. Ja mia, ilus, tark ja teräne kassilaits ei passi kuuli,“ mõtel Mirri kurvald.

Viimäte uursive Mirri ja emä vällä, kunas koerdekooli tunni akkave, ja võtve nõus sedä

asja kaeme minna.

Edimene tunn akas linna veeren suure murulatsi pääl. Mirri ja emä es tule egäs juhused esmald puhmast vällä. No küll olli pallu penisit kuun – egät karva ja egät sorti. Kombit egä kooliaridust es paista mitte ütöl olevet. Küll na klähvsive, rabelive ja sikutive oma rihmu, mes otsapidi peremeeste kähen ollive.

Tunn akas pääle. Mirri ast illiksi puhmast vällä, a pidäs egäs juhused üttele pikkä pedäjet kah silmän, et ädä kõrral selle otsa pagede. Kui sis penide äkki tedä näive, akassive na kik kargleme, rihmust tirime ja klähvmä. Önnes jõusive kik peremihe neid iki kinni pidäde. Kooliõpeteje väänut pääd ja arvas, et edimene tunn võiski selle pääle minna, et penide kigi oma lassi õpilastege – Mirrige muduki kah – tuttaves ja sõbras saas.

Edespidi lätsive koolitunni lõbusambes. Õpiti iluste istma ja astma, käsu pääle seismä ja külitit viskämä. Esiki mõni vigur õpiti selges. Penide arjusive Mirrige viimäte nõnda ärä, et neile es tule enämb miildegi, et ta kass om.

Üitskõrd ollive penidel kaska äste läikmä lüüdü ja küüdse lühikeses lõigat, Mirri olli oma karva esi iluste siles lakkun ja ännä koheves saputen – olli perämine koolipäev. Nüid es ole latsi pääl enämb arimede rantse kamp, kik koera mõistsive iluste rahuliguld istu ja oma järke uuta. Kuulmeister and tunnistuse kätte. „Mirri om edimene kass, kes mede koerdekooli lõputunnistuse vällä om tiinin,“ ütöl õpeteje ja and kassil tunnistuse, kus olli kirjan

- Mõistap rahuliguld istu 5
- Ei aa tõisi kasse ega koeri taga 5
- Ei augu ilmaasjande 5
- Ei kaiva aian auke 5
- Ei karga inimeste pääle üles 5

Mirril olli äräütlemä ää miil, et ta nüid arit kass om. Emä olli kah ilmatuma uhke ja arvas, et tulevaaste võis Mirri üli-kuuli minna.

Kristi Ilves

KARU OIATUS

VANAL AAL ÜTELNU KARU INIMESELE:

„KU SA MÕTSAN KÄIT, SÕS PIÄT KAS
VILISTEME VÕI LEHEPILLI AAMA, ET MA KUU-
LESS IIST ÄRÄ MINNÄ. KU SA ÄKISTE PÄÄLE
SADAT, SÕS VÕIP TULLA ÕNNETUS, SEST
MA OLE ÄKITSE VIHÄGE.“

RAHVAJUTT

MÕTSA PUIE JUTUAAMINE

MIIS LÄITS MÕTSA PUID RAGUME. TAHT
KASKE MAHA RAIU, AGA KASK OLLI AKA-
NU PALLEME: „ÄRÄ MIUT RAIU. MIULT
SAAP MÄHKÄ SÜVVÄ, MAHLA JUVVA, LEHE
OM SANNAN LÕUNU LÜVVÄ.“

MIIS JÄTS KASE RAHULE JA OLLI MIN-
NU LEPÄ MANU. LEPP AKAS KAH PALLEME:
„ÄRÄ MIUT RAIU. MIUL TULEP EGÄ LÜÜMI-
SEGE VERI VÄLLÄ.“

AAV OLLU JOBA TÕISTE KÕNET KULLEL-
DEN IRMU TÄÜS JA ÜTELNU: „VAADA, KUDA
MIU LEHE VÄRISEVE.“

MIIS ES OLEKI SAANU PUID RAIU
JA MINNU KODU.

RAHVAJUTT

Juhan Kuusik (1899)

MIKEPERÄST VARES TIHAST NAISES ES VÕTA

VARES NÄIE, ET TIHANE ÕIGE ILUS OLLI – LÄITS
TIHATSEL KOSSULE. TIHATSEL OLLI KAH ÄÄ MIIL
VARESEL MIHEL MINNÄ.

VARES KÜSSE TIHATSE KÄEST: „MIKEPERÄST
SA NINDA TILLUK OLET? OS SA SUUREP OLLU,
SIS MA VÕTAS SU ENDEL NAISES KÜLL!“ TIHA-
NE AGA ÜTEL: „MIA OLE ALLE NUUR, MIA KASVA
SUUREPES.“

ÜITSKÕRD TULLI VARES VÄLLÄST JA ÜTEL:
„VÄLLÄN OM ÕIGE KÜLM ILM!“
TIHANE ÜTEL: „NÜID EI OLE KEDÄGI KÜLM.
MIA OLE SIHANDSE KÜLMÄ ÄRÄ NÄNNÜ, KUI
NAISE KÄSI KÜLMÄSI TAINA SISSI JA PADA TÕISEST
VEEREST KII, TÕISEN VEEREN OLLI JÄÄ PÄÄL!“

VARES KUULDS, ET TIHANE SIHANDE VANA
OLLI, ES TII TIHASTEGE TEGEMISTKI ÄNÄP.

Joonistenu ja meisterdenu Kaisa Verismaa, Karin Järv, Kairit Piirak, Raido Fabriitsi, Kelly Rõand, Miia Rüütel, Kätlin Plado, Alexandra Muts (Tärvastu Gümnaasiumi 2.-5.kl)

KULDNE SÜGÜS

Suve perän sügüs tule,
lõune poole tiil om kure.
Kirevese om kik mõtsa,
uluala tükip kutsa.
Aastee nii kik om kauni,
kurb, et linnu rännus laulsiv.
Päe kuldap vahtrelehti,
rändlinnu parvi nätti.
Latse lääve rõõmsalt kuuli,
trotsive na sügüstuuli.
Ää om lehtin sahiste,
kaunist luudust imeste.
Sügüsel om pallu värve,
peegelduve alla järve.
Pilvil taevan kiire,
pilverünkä teevä tiire.

Liisa Marite Loit 3. klass

MULGIMAA

Mia elä Mulgimaa pääl.
Siin eläde om ää.
Om rohilese mõtsa ja mäe,
sinitse järve ja jõe.
Om esä ja sõts ja veli,
sõpru miul rohkemp ku neli.
Mulgi om elänu siin ammutsest aast,
miu kodu om siin ja mängumaa.

Melissa Metste 3. klass

KOOLILATSE KODUTII

Sii koolin käimine ei ole miut ja miu las-
sisõpru viil saanu vöörute mängu mäng-
mäst. Sis ku koolitunni om otsa saanu,
lääme me rõõmsal meel kodu poole,
nüid om meil aiga vähä mängi kah.

Ei, sii ei ole ninda, et me akkame
tii pääl mürräme! Meil om säändse tore
mängu. Üitspäe me ollime liikluspolit-
seiniku ja kaieme ütenkuun, kas meist
müüdä vuravidel autudel ikki tule palave.
Me piäme sis rehnutit, mitu autut ollive
tuledege ja mitu autut ilma.

Tõine päev me jälleki mängime
mängu, et maa om laava. Sis kulup
kodu jõudmises aiga rohkemp, sest va-
hepääl om vaja penke pääl istu.

Mõnikörd me oleme putuku- ja tai-
meurja. Sis mede kodutii lähäp veidike
tõist kaudu. Me kääname suure tii päält
kõrva ja jaluteme raavi viirt pidi. Saame
kaia oma silmäge, kudas putuku muru
sehen liiguve ja määnse lilli om öienupu
maa siist vällä aanu.

Anna-Marita Bokmane 3. klass

NELI AASTEIGA

Sis ku tali om kähen,
 pallu lume om mahan.
 Saani napsa
 ja kihute mäele ma.
 Ku keväd om kähen,
 sis vällä ma lähä.
 Sääl lille ma nuusute
 ja liblikit lendämen näe.
 Suvel rannan kävvä om ää,
 päevä pallu sis tunda saa.
 Pallu süvvä saa punatsit marju
 laste kisa õvven viil õhtu om valju.
 Sügüs om kähen
 ja mahan om sis kõllatse-punatse lehe.
 Kuuli ma röömsaste lähä,
 kirevese lehe peon.

Simona Häršing, 3. klass

LUULETUS KODUST

Kodun om sösare ja kodun om emä.
 Kodun om ka velle, vigurit täis om nemä.
 Kodun om vihm ja kodun om päe.
 Mure mis suur, kodun om väike.
 Kodu om kallis ligi ku kaugel.
 Ka tuule ja vihmäge, küindle valgen.

Rinethe Rügör 3. klass

Kirjutenu Abja Gümnaasiumi latse

TORE PÄE MAUBINIDEGE

Suve lõpun olli meil tähtis päe. Me käsi-
 me vanaesä ja nänni man kardulit käpu-
 temen. Vanaesä ja nänn eläve Tarvastun.
 Sääl eläve viil peni Sipsik ja kass Maki.
 Na om vahva! Vanaesäl ja nännil om suu-
 re kardulepõllu. Vanaesä tulli rakturige
 nurme ja ai vao valla. Kardule lennässive
 laiali ja mede peni nakas neid püüdmä.
 Sii olli peris vahva ja nallak! Ku kardu-
 le korjat, tei nänn süvvä. Mulle miildip
 nänni süük. Õhtu ilda söidime kodu ta-
 gasi. Olli tore päe!

Rihanna Reimets 3. klass

PÖDER – MEDE KIGE SUUREMB MÖTSLUUM

NUUR PÖDRAPULL

Pöder om üts soraline luum, kelle lähembe sugulese om meil punairv ja mötskits. Ku ta mõtsan vasta tule, sis om suur nigu reheahi.

Pödra turi või olla mihe kõrgune ja kaal nigu kolmel-nelläl mihel vai tosinel edimise lassi latsel. Ku temä vehkat tege, sis juusk kiirebede ku Erki Nool vai Usain Bolt.

Kost pöder nime om

saanu? Võta sa kinne. Maa-keeli pöder, aga om üteldu pörk vai pörguline kah. Temäl ju sõra ja karvane lott kurgu all ja sarve pähän nigu vanapaganel.

Tähtis mõtsluum

Pötrust om inimse ammu saanuve toeduss liha ja muuss tarbess nahku. Pödra täht-

sust minevikun näitap tuu, et temä nime kannave meil siiäni pallude inimse ja maakoha, illdaaigu esiki Pödrala vald Valgamaal.

Toeduss om pörgal päämiseld puie võrse ja lehe, midä ta võtt tualae kõrguseld. Esieränis miildise pajode, mille puit om pehme. Noid temä süü aasteringi. Manu aab, pihlak ja tõese. Et pödra puitu ei lagunde, sis om nende süüdu võrse enämbede liiatsist peenembe ja jämmembid puid, näitusess aabu, saari, pajosid vai muid oopis koorites. Maast puhmid (mustik, paluk, kanarbik) ja rohttaimi, viist viitaimi, nurmest söödäkapsast, rapsi ja villäorassid võtt pöder kah ää meelege, ku noid om saadavel. Maiuspalas om porkne ja ubine.

Pötra näten paestus edimeld silmä kandiline, sügise tumemb ja kevädess pliikin allikaspruuni kaskage

kere, midä kannave pikä valkjide seerdege jala. Kõrva om suurembe ku inimse käe ja liiguve egän suunan. Esäpötrul om eri suurusege pruunika sarve, mis talvess maha aetes ja keväde uvveste kassume nakkave. Kuulmine ja aisutundmine om pötrul teräv, nägemine esieralik. Mailm paestus neile mustvalge, liikvid asju paneve tähele parembede ku seisvid, saman näeve nemä ütekõrrage nii ende ette ku sellätaade.

Pödra sihen om nigu vabrik

Pödra kere sihen om olemen kik mis inimsel. Et taimist vägi kätte saia, mäletsedes süük imepeeniks. Siidmise „vabrikust“ käi läbi talve 15 ja suvel 30 kilu taimi päevän, ja todajagu tulegi noid manu anki.

Mudu om pöder rahu- miilne luum. Ast aigamüüdä, ampsas aigaald süvvä, säet-

PÕDRALEHM VARAKEVÄDE

se-kaessa kõrda üüpäevän pikutes ja mäletses, sis kõnd jälle edesi. Aga ku unt vai karu tedä murdma tuleve, sis väiksemb pand lagame, suu-remb nakkas vasta kah. Ku vihale aetes ja ründäs, sis aa karva turri, tõmbas kõrva ligi pääd ja pöörites silmävalgid. Suur pörk või sõraobige vainlasel sälläroodsu pooless lüvvä. Inimsel kah ei massa peris temä nõna iin kekutede.

Tuu tege vahel inimse kurjass, ku põder om puid kärpin vai kuurin ja tollege temä varale kahju tennu. Luudusen säändest säädust ei ole, mis kiild süvvä võtta, ku kött om tühi. Sääd tuu tüli

om tullu. Inimsel tükis salmist tõeste liike vasta vähäs jäämä.

Kuipallu põtru om?

Inimse jaost om põtru vahel vähä, vahel pallu. Tahetes oida sedäsi, et põder inimsege liiast vastamisi ei lääs, aga saas ku loomaliik püsida lõpmade kavva. Mõts om põdra jaos rikkalik söögilaud. Et karusid-unte om luudusen liiga vähä, sis tule inimsel kah esi põtrule sääduste piiren jahti pidäde. Prilla om meil põtru 10-15 tuhande kandin ek umbess üts põder tuhande inimse kohta, ja neid om kigin mõtsun üle terve Eesti.

Et põdrakahjusit mõtsun ja põtrule otsasõite tiide pääl oles vähemb, peetes neile jahti kah.

Põdra eluiga

Luudusen ei elä ütski luum ülearu kavva. Enämus põtru om täiskasunu joba aastekatege. Eluigä võis põtrul luudusen olla üle 15 aaste, aga sinnä vällä jõvvave ütsiku. Enämus ei elä kümneaasteseski.

Vanarahvas om ütelnu, et põdra nägemine om ää õnn. Ku om sarvige, sis edimeld loetes noil arusid. Ku nudipää, sis kaias, kas om vaskid perän. Ku vaska tillikse, sis ärä ligi mine, emä või pahatses saia ja sälgä kah juuske. Sügisepoole joosuaal või suur pull kah vähä pahur olla. Suur õnn om leidä mõtsast mõni põdra pääst talve maha pudenu sarv.

Oless ää, ku teil kah põtru vasta lugupidämist tekiss ja jakkus elus aas.

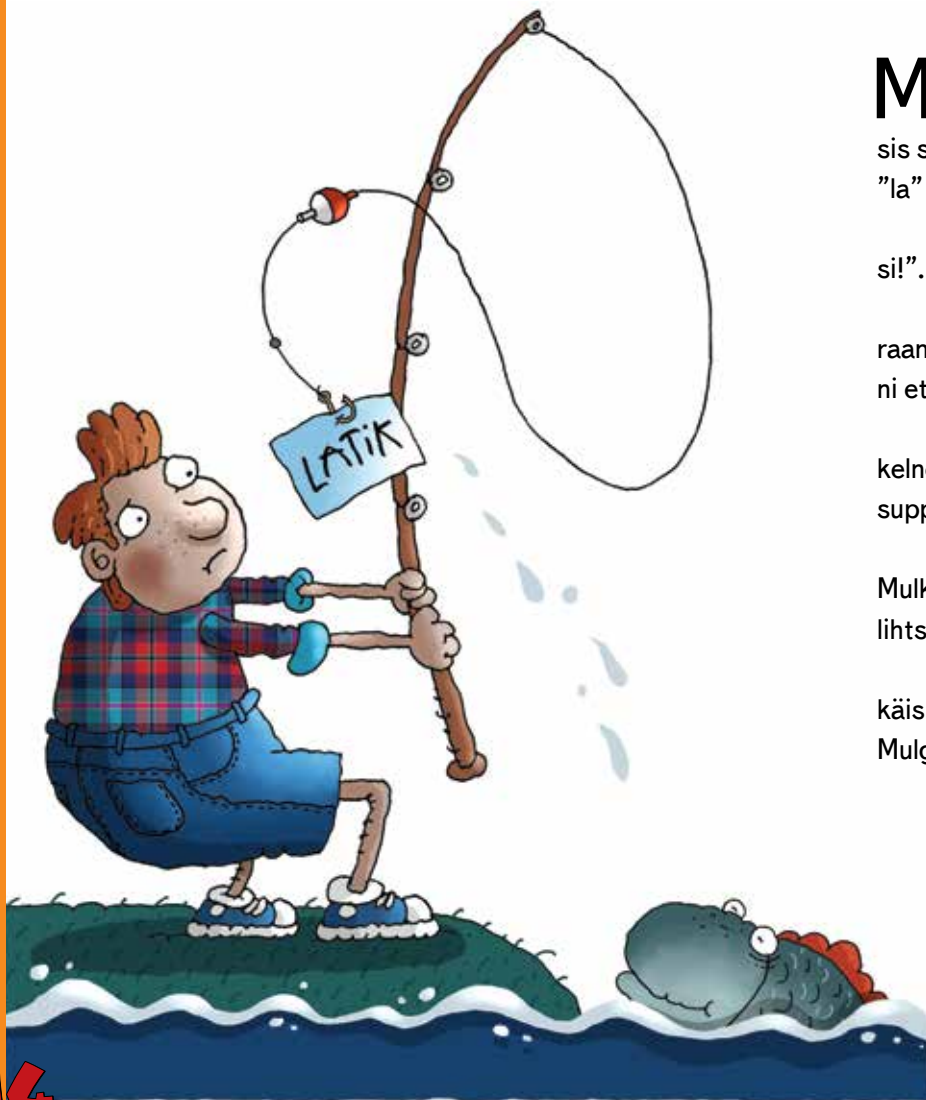
*Tõnissoni Jüri,
mõtsloomaurja*

Pildi tennu Arne Ader ja Andres Almur

PÕDER PÄEVÄPILTNIKKU JA KAAMERAT UURMAN

Jukul saave jõe veeren vihmäussi otsa. Ta võtt sös üte papretüki, kirjutes sinna pääle VIHMÄUSS ja viskas õnge vette. Varsti näkkaski. Juku tõmbas õnge vällä. Konksi otsan om lavvatükk, pääle kirjutet LATIK.

Ambatohter ütles oma kundlede: "Ma palu väige vabandust, a ma kakassi kogemedete teie terve amba vällä. Istke viil raasike, sis ma tõmba selle aige kah vällä."

"Ei ole viga," arvas kunde, "ää, et te silmatohter ei ole."

Mulk lää Pariisi. Pelgäs pallald, kudas keelege akkame saa. Üits ää söber sis soovites, et pangu aga egäle sõnale "la" ette.

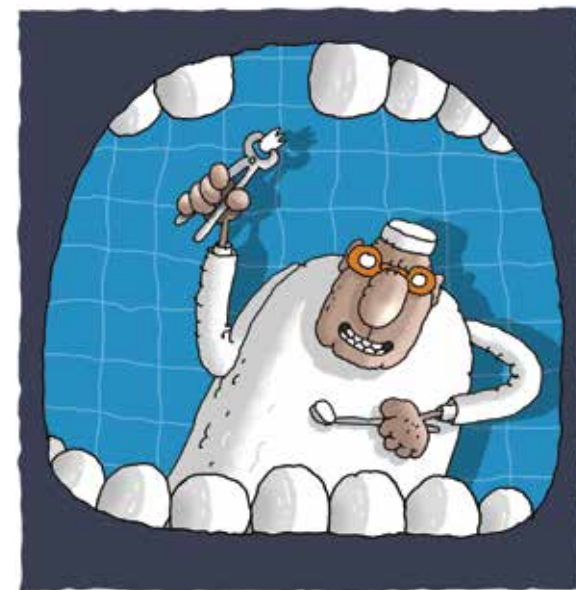
Mulk jõud Pariisi ja õikas "la taksi!". Taksu sõitki ette.

Taksujuhile ütles ta "La resturaan!". Ja sohver sõiduteski ta resturaani ette.

Sääl ta sis ist lavva viirde. Tule kelner ja mulk akkas telma: "La kapstasupp, la limunaat, la rosindege sai!".

Kelner tuugi puha, mes miis taht. Mulk muheles: "No küll käi siin iki kik lihtsald."

Kelner kuuld sedä ja kärätes: "Ei käis ta nõnda lihtsald midägi, ku ma esi Mulgimaa miis ei oles!"

Talumiis arutes keväde: "Edimene aaste ma panni 10 ektarit karduld maha ja mõtssiga sei puha ärä. Tõine aaste ma panni joba 50 ektarit karduld nurme pääle maha, a siga, va eläjeluum, sei jälle viimätse ku üte ärä. Tänavaste ma pane 100 ektarit karduld maha, las süüp ennest üitskõrd lõhki, sös ma saa tast ometi valla."

Mulk ja lõunemaa miis sõidave rongige ja istuve kõrvu pengi pääl. Lõunemaa miis võtt karmanist apelsini ja akkas sedä kuurma.

„Mes sii om?“ nõud mulk.

„Apelsin.“

„Anna ruuvi!“

Miis andki.

Raasikse aa peräst võtt lõunemaa miis banaani vällä.

„Mes sii siande om?“ nõud mulk kohe.

„Banaan.“

„Las ma maitsa kah!“ Lõunemaa miis and.

Lää viil jupike aiga, ku lõunemaalaane võtt ananassi vällä.

„Mes sii nüid om?“ aa mulk jälle silmä punni.

„Ananass.“

„Löika mulle kah üits tükike roovis!“ akkas mulk kohe nuiame.

Lõunemaa miis and jälle.

Sõit akkas otsa saama. Mulgil lää kött tühjäs ja ta võtt oma pekikäntsäku vällä.

„Mes sii sul om?“ uur lõunemaa miis. „Anna ma proovi kah!“

„Pekk nagu pekk iki, mes tast pruuvi,“ ütles mulk ja akkas vitsuteme.

Tullu üitskõrd Mulgimaa tallu üits linnaärrä suviteme. Peremiis sis kohe

sellät talle kohalikke kombit: „Täät, egä meil siin muud ärätejet ei ole ku kikas. Ku sii ommuku laulma akkas, om aig üles tulla.“ „Ahah,“ kost selle pääle linnamiis, „pane ta sös poole kümne pääle.“

Kevädine aig. Buss jääs külävahel pori sissi kinni. Bussijuht lääp abi otsma. Üte mülka man om müts mahan. Bussijuht tõst mütsi üles ja näge, et mütsi all om mehe pää ja miis esi kaalani pori sihen. „Taevasäke,“ ütles bussijuht, „jalamiis võip siin sedäsi peris ärä uppude ju!“ „Ma ei ole jalamiis, ma istu rakturi pääl,“ ütles miis mudast vastu.

Aadu ja Peedu kõnnive mere veeren. „Vaate, Aadu, lõpnu kajak!“ „Kunkottal?“ küsip Aadu ja vahip taeva poole.

Ärrä Peterson taht autut osta. Ta läägi autupuuti. A leti veeren raha üle lugeden jääs üits euru puudus. Ta õikas kaupmihele: „Ooda raasike, ma tuu raha manu!“ Peterson juusk uulitse pääle, lää nuka pääl kügeleve sandikse manu ja ütles: „Ole ää miis, laina üits euru, ma tahas autut osta!“ Kerjus vaates tedä imeliguld ja ütles: „Säh, võta kaits ja tuu mulle kah üits autu!“

MANNA PUDRUSAI EK VAESE MEHE MULGI KOP

VAJA OM:

0,5 liitert piimä

80 rammi manna

1 muna

Maitse perrä suhkurt, vanillisuhkurt, näpuotsage suula. Kes taht, või küümnit või rosinit kah sissi panna.

TII SEDÄVIISI:

Pane piim kiimä ja ku sii muliseme akkap, sõriste manna illuksi sissi. Piimä piap kik sii aig segäme. Pane suhkur ja suul kah manu ja keedä kunni pak-sus lääp. Võta puder liidi päält ärä ja segä üits muna manu. Jahute ärä. Võta

5 saiaviilu. Pane kaits supilusikutäit putru egä saia pääle. Sääjä saia ah-julaadi pääle ja pista 10 minutis ahju. Ahi võis 180 raadi pääl olla.

Körva võta lämmit tiivett või kodu-aia mahla.

*Laande Alli retsept
Päevapildi om tennu Kaire Kannistu*

MULGIMAA

MULGIMAAL VIIS ESI KANTI,
MILLEL ÜITSKÖRD NIMES PANTI
ELME, KARKSI, TARVASTU,
ALLISTE JA PAISTU.

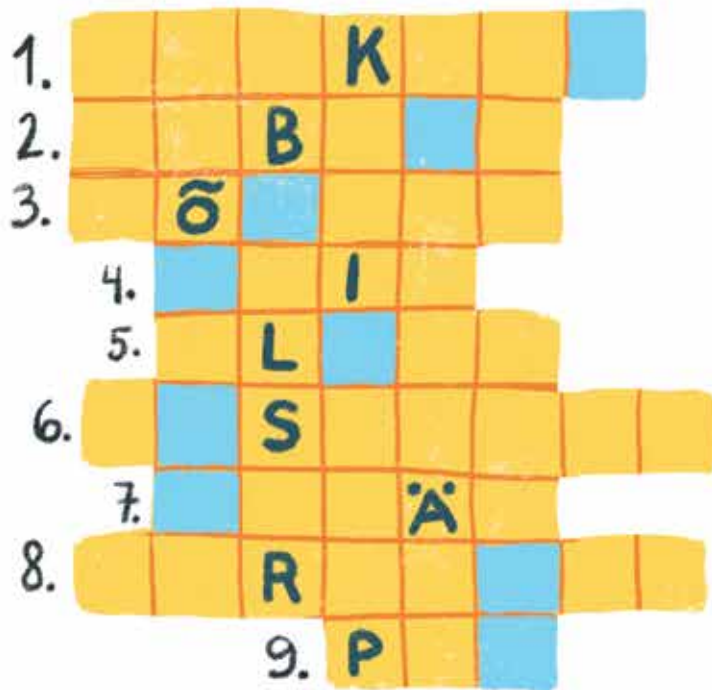
Mulgimaa kaardi joonist ülle Rosenberg

Nõnda ilus!

PANE SÕNA ÕIGIDE RUUTE SISSI! SINISTE RUUTE SIIST SAAT ÜLEVEST ALLA LUGEDEN KOKKU ÜTE SÜGÜSETSE TÄHTPÄEVÄ.

PÄE, LIBLIK, LÕHMUS, KÄRBLÄNE, MESILIND, KÕIV, SOEKALM, PEDÄK, ALLIK

OTSI SELLE PILDI PÄÄLT VÄLLÄ KIK NII RISTSÕNA SIHEN OLLU ASJA JA PANE EGÄLE ÕIGE NUMMER MANU!

SÄÄJÄ SÕNA ÕIGESTE RIVVI, SIS SAAT ÜTE MULGI VANASÕNA!

NOOREN SA VANAN VALMIS LÄMMIT SIS KUI TII PÕLVEN TAHAT AHI

KIRJUTE VANASÕNA SIIA JUTI PÄÄLE

